

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK VATANDAŞLIĞININ KAZANILMASI

I — KANUN YOLU İLE KAZANMA

1. NESEP İLE

A. Doğum:

Madde 1² — Türkiye içinde veya dışında Türk babadan olan ya da Türk anadan doğan çocuklar doğumlarından başlayarak Türk vatandaşlarıdır.

B. Hal Değişikliği:

Madde 2 — Yabancı anadan evlilik dışında doğan çocuk,

- a) Nesebinin tashihi,
- b) Babalığın hükümlerle tahakkuk etmesi,
- c) Tanıma

yollarından biriyle bir Türk vatandaşına nesep bağı ile bağlanırsa, doğumundan başlayarak Türk vatandaşı olur.

C. Evlât edinme:

Madde 3 — Evlât edinme evlâtlığın vatandaşlığına tesir etmez. Ancak, küçük olan evlâtlık, vatansız olur veya anası babası bulunmaz veyahut nerede olduğu bilinmezse, bir Türk tarafından evlâtlığa alınmakla Türk vatandaşı olur.

2. DOĞUM YERİ İLE

Madde 4 — Türkiye’de doğan ve vatandaşlığını ana ve babasından doğumla kazanamayan çocuklar doğumlarından başlayarak Türk vatandaşlarıdır.

Türkiye bulunmuş çocuklar, aksi sabit olmadıkça. Türkiye’de doğmu sayılırlar.

3. EVLENME İLE

Madde 5 — Bir Türk ile evlenen yabancı kadın Türk vatandaşlığına geçmek istediğini 42 nci maddede gösterilen şekilde bildirdiği veya vatansız bulunduğu veyahut evlenmekle eski vatandaşlığını kayabettiği takdirde Türk vatandaşlığını kendiliğinden kazanır.

Evlenmenin butlanına karar verilmesi halinde akitte hüsnüniyetli olan kadın. Türk vatandaşlığını muhafaza eder.

Butlanına karar verilmiş evlenmeden olan çocuklar, ana veya babaları hüsnüniyetli olmasalar dahi Türk vatandaşlığını muhafaza ederler.

II. — YETKİLİ MAKAM KARARI İLE KAZANMA

1. VATANDAŞLIĞA ALINMA ÇEŞİTLERİ VE İKAMET

A. Genel olarak vatandaşlığa alınma:

¹ RG. 22 Şubat 1964 – 11638; 2383 sayılı ve 13.2.1981 tarihli (RG. 17 Şubat 1981 – 17254), 3540 sayılı ve 20.4.1989 tarihli (RG. 29 Nisan 1989 – 20153), 3808 sayılı ve 27.5.1992 tarihli (RG. 4 Nisan 1992 – 21248) ve 4112 sayılı ve 7.6.1995 tarihli (RG. 12 Haziran 1995 – 22311) Kanunlarla muaddel.

² 2383 sayılı Kanunla muaddel. Yürürlükten kalkan metin:

“Türkiye içinde veya dışında,

- a) Türk babadan olan,
- b) Türk anadan doğup da, babasının vatandaşlığını doğumla kazanamayan,
- c) Türk anadan evlilik dışında doğan çocuklar, doğumlarından başlayarak Türk vatandaşlarıdır”.

Madde 6 — Aşağıdaki şartları taşıyan yabancılar Bakanlar Kurulu ile Türk vatandaşlığına alınabilirler:

Vatandaşlığa alınmasını isteyen kişi.

- a) Kendi milli kanununa, vatansız ise Türk kanununa göre reşit olmalıdır.
- b) Müracaat tarihinden geriye doğru Türkiye’de beş yıl ikâmet etmiş olmalıdır.
- c) Türkiye’de yerleşmeye karar verdiğini davranışı ile teyit etmiş olmalıdır.
- ç) İyi ahlâk sahibi olmalıdır.
- d) Genel sağlık bakımından tehlike teşkil eden hastalığı bulunmamalıdır.
- e) Yeteri kadar Türkçe konuşabilmelidir.
- f) Türkiye’de kendisinin ve geçimi ile yükümlü olduğu kimselerin geçimini sağlayacak gelire veya mesleğe sahip olmalıdır.

B. İstinaî vatandaşlığa alınma:

Madde 7 — Aşağıdaki hallerde 6 ncı maddenin (b) ve (c) bentlerindeki şartlar aranmaksızın yabancılar, istekleri üzerine İçişleri Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararıyla Türk vatandaşlığına alınabilirler:

- a) Türk vatandaşlığını herhangi bir şekilde kaybetmiş olanların sonradan doğmuş reşit çocukları,
- b) Bir Türk vatandaşı ile evli olanlarla, bunların reşit çocukları,
- c) Türk soyundan olanlarla, eşleri ve reşit çocukları,
- ç) Bir Türk vatandaşı ile evlenme kararıyla Türkiye’de yerleşmiş olanlar,
- d) Türkiye’ye sanayi tesisleri getiren sosyal, ekonomik alanlarda veya bilim, teknik veyahut sanat alanlarında olağanüstü hizmeti geçmiş veya hizmeti geçeceği düşünülen kimseler,
- e) Vatandaşlığa alınması Bakanlar Kurulunca zarurî görülenler.

C. Yeniden vatandaşlığa alınma:

Madde 8 — Bu kanuna göre Türk vatandaşlığını kaybetmiş olanları, Bakanlar Kurulu ikâmet şartı aranmaksızın yeniden vatandaşlığa alabilir. 35 nci madde hükmü saklıdır.

D. Yabancıнын ikâmeti:

Madde 9 — Bir yabancı için ikâmet Türk kanunlarına uygun olarak Türkiye’de oturmaktır. Yabancıнын, toplamı altı ayı geçmemek şartıyla Türkiye dışında bulunması ikâmet süresini kesmez. Ancak Türkiye dışında geçirdiği zaman ikâmet süresinden sayılmaz.

Türkiye’de, Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre ikametgâh sahibi olan yabancıнын, tedavi, öğrenim veya herhangi bir mücbir sebeple Türkiye dışına çıkması veya böyle bir sebeple Türkiye dışında kalması hallerinde, dışarda geçen zamanın toplamı altı ayı geçse dahi ikâmet süresi kesilmiş olmaz.

2. BAKANLAR KURULU KARARININ HÜKMÜ VE VATANDAŞLIĞA ALINMADA USÛL³

A. Bakanlar Kurulu kararının hükmü:

Madde 10⁴ — Şartsız olarak vatandaşlığa alınma Bakanlar Kurulu kararı tarihinden itibaren hüküm ifade eder.

Bakanlar Kurulunca bir şarta bağılı olarak vatandaşlığa alınmasına karar verilenler için vatandaşlığa alınma karar, bu şartın yerine getirildiğinin İçleri Bakanlığınca tespit edildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder.

³ 3540 sayılı Kanunla değiştirilen başlık:

“2. Vatandaşlığa alınmada usul”.

⁴ 3340 sayılı Kanunla muaddel. Yürürlükten kalkan metin:

“A. Müracaat makamı:

Türk vatandaşlığına alınma dileği 6 ncı madde gereğince ilgilinin oturduğu, 7 ve 8 inci maddelerdeki yazılı hallerde de ilgilinin bulunduğu yerin en büyük mülkiye âmirline ve yabancı memlekette Türk konsolosluğuna bir dilekçe ile yapılır. Bu makamlarca tamamlanan evrak, gereği yapılmak üzere İçişleri Bakanlığına gönderilir.”

İki yıl içerisinde şartların yerine getirilmemiş olması halinde İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine vatandaşlığa alınma kararı Bakanlar Kurulunca iptal edilir.

B. Vatandaşlığa alınmada usul:

Madde 11⁵ — Türk vatandaşlığına alınma başvurusu ilgilinin oturduğu yerin en büyük mülkî idare amirine, yabancı ülkelerde Türk konsolosluklarına bir dilekçe ile yapılır.

Bu makamlarca hazırlattırılacak dosya, gereği yapılmak üzere İçişleri Bakanlığına gönderilir.

Vatandaşlığa alınma dileğinde bulunan kişi hakkında, bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikle tespit edilecek esaslara göre soruşturma yapılarak gerekli şartların bulunup bulunmadığı araştırılır. Durumları uygun görülenlerin vatandaşlığa kabulü için Başbakanlığa teklifte bulunulur; uygun görülmeyenlerin başvuruları İçişleri Bakanlığınca reddedilir.

III — SEÇME HAKKI İLE KAZANMA

1. TÜRK VATANDAŞLIĞINI KAYBEDEN KÜÇÜKLER

Madde 12 — Aşağıdaki kişiler, Türk Medenî Kanununa göre reşit olmalarından başlayarak bir yıl içinde Türk vatandaşlığını seçebilirler:

- a)⁶
- b) 30 ve 37 nci maddeler gereğince, annelerine bağlı olarak Türk vatandaşlığını kaybeden küçükler.
- c) 32 ve 36 ncı maddeler gereğince ana veya babalarına bağlı olarak Türk vatandaşlığını kaybeden küçükler.

2. EVLENME İLE TÜRK VATANDAŞLIĞINI KAYBEDEN KADIN

Madde 13 — 19 uncu madde uyarınca evlenme ile Türk vatandaşlığından ayrılan kadın bu evliliğin sona ermesinden başlayarak üç yıl içinde Türk vatandaşlığına dönebilir.

IV — VATANDAŞLIĞI KAZANMANIN SONUÇLARI

1. EVLENMEDE ÇOCUKLAR

Madde 14 — Evlenme ile Türk vatandaşlığını kazanan kadının, bu evlenmeden önceki küçük çocukları,

- a) Babanın ölmüş bulunması,
- b) Babanın belli olmaması,
- c) Babanın vatansız bulunması,
- ç) Çocuğun vatansız olması,
- d) Velâyetin anada bulunması

hallerinde, annelerine bağlı olarak Türk vatandaşı olurlar.

Şu kadar ki; (a) ve (d) bendlerinin uygulamasında 16 ncı maddedeki şartlar aranır.

2. VATANDAŞLIĞA ALINMA

A. Eş:

Madde 15 — Vatandaşlığa alınma eşin vatandaşlığına tesir etmez, ancak, vatansız kadın, kocasına bağlı olarak Türk vatandaşı olur.

⁵ 3540 sayılı Kanunla muaddel. Yürürlükten kalkan metin:

“B. Soruşturma:

Vatandaşlığa alınma dileğinde bulunamayan kişi hakkında İçişleri Bakanlığınca, bu konunun uygulanmasına dair hazırlanacak yönetmelikte tesbit edilecek esaslara göre soruşturma yapılarak gerekli şartların bulunup bulunmadığı araştırılır.”

⁶ 2383 sayılı Kanunla yürürlükten kalkan metin:

“a) Türk anadan doğup da Türk vatandaşlığını kazanamayanlar.”

B. Çocuklar:

Madde 16 — Küçük çocuklar Türk vatandaşlığına alınan babalarına bağlı olarak Türk vatandaşı olurlar.

Türk vatandaşlığına alınan kadının küçük çocukları,

- a) Babanın ölmüş bulunması,
- b) Babanın belli olmaması,
- c) Babanın vatansız bulunması,
- ç) Çocuğun vatansız olması,
- d) Velâyetin anada bulunması

hallerinde çocuğun millî kanunu engel olmadığı takdirde analarına bağlı olarak Türk vatandaşı olurlar.

3. SEÇME HAKKI İLE KAZANMA

A. Türk vatandaşlığını seçen kişinin eşi ve çocukları:

Madde 17 — Bu kanunun, vatandaşlığı kazanmanın sonuçları düzenleyen 15 ve 16 ncı maddeleri 12 nci madde uyarınca seçme hakkını kullanarak Türk vatandaşlığına dönen kişilerin eşleri ve küçük çocukları hakkında da uygulanır.

B. Türk vatandaşlığını seçen kadının çocukları:

Madde 18 — Evlenme ile Türk vatandaşlığından ayrılan analarına bağlı olarak Türk vatandaşlığını kaybeden küçük çocuklar, kadının 13 üncü madde uyarınca seçme hakkını kullanarak Türk vatandaşlığına dönmesi hâlinde, analarına bağlı olarak Türk vatandaşı olurlar.

Kadına Türk vatandaşlığını kaybettiren evlenmeden olan küçük çocukları, 16 ncı maddenin ikinci fıkrasında belirtilen hallerde seçme hakkını kullanan analarına bağlı olarak Türk vatandaşı olurlar.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK VATANDAŞLIĞININ KAYBI

I — KANUN YOLU İLE KAYIP

Evlenme:

Madde 19 — Yabancı ile evlenen Türk kadını kocasının millî kanunu evlenme sebebi ile kocanın vatandaşlığını kadına bahsettiği ve kadın kocasının vatandaşlığını seçtiğini 42 nci maddede gösterilen şekilde bildirdiği takdirde, Türk vatandaşlığını kaybeder.

Kadın kocasının vatandaşlığını belirli şartların gerçekleşmesi ile kazanıyorsa: Türk vatandaşlığı o tarihte kaybedilir.

II — YETKİLİ MAKAM KARARI İLE KAYIP

1. VATANDAŞLIKTAN ÇIKMA VE BAŞKA BİR DEVLET VATANDAŞLIĞINI KAZANMA İZİNİ

A. Çıkma şartları:

Madde 20 — Türk vatandaşlığından çıkma, aşağıdaki şartlarla. Bakanlar Kurulunun iznine bağlıdır:

- a) Mümeyyiz ve reşit olmak.
- b)⁷

⁷ 4112 sayılı Kanunla yürürlükten kalkan metin:

“b) Muvazzaf askerlik hizmetini yapmış olmak veya yapmış sayılmak.

Muvazzaf askerlik hizmetini yapmış olmak kaydından istisnası zarurî görülenler hakkında Milli Savunma Bakanlığınca izin verilmesi mümkündür. Ancak bu şekilde Türk vatandaşlığından çıkan şahıs yeniden vatandaşlığa alındığı takdirde askerlik hizmetini yapmakla ödevlidir.”

c)⁸ Herhangi bir nedenle yabancı Devlet vatandaşlığını kazanmış olmak veya başka bir Devlet vatandaşlığını kazanacağına ilişkin inandırıcı belirtiler bulunmak.

B. Müracaat makamı:

Madde 21⁹ — Türk vatandaşlığından çıkma veya başka bir Devlet vatandaşlığını kazanma dileği. Türkiye içinde ilgilinin oturduğu yerin en büyük mülkiye âmirine, yurt dışında Türk konsolosluğuna bir dilekçe ile sunulur.

Bu makamlarca tamamlanan evrak gereği yapılmak üzere İçişleri Bakanlığına gönderilir.

C. Çıkma ve izin belgeleri:

Madde 22¹⁰ — Vatandaşlıktan çıkmak isteyen kişi aynı zamanda başka bir Devlet vatandaşı ise, çıkma belgesi kendisine derhal verilir.

Vatandaşlıktan çıkmak isteyen kişi, başka bir Devlet vatandaşı değil ise. İçişleri Bakanlığınca kendisine bir izin belgesi, ilgili yabancı Devlet vatandaşlığını kazandığını belirten belgeyi getirdiğinde de çıkma belgesi verilir.

Başka bir Devlet vatandaşlığını kazanmak isteyen kişiye de Bakanlar Kurulunca tespit edilen esaslara uygun olarak İçişleri Bakanlığınca izin belgesi verilebilir.

İzin belgesi üç yıl geçerlidir. İzin belgesi alanlar bu süre içerisinde yetkili Türk makamlarına gerekli bilgi ve belgeyi vermek zorundadırlar.

Ç. Çıkma hükmü:

Madde 23¹¹ — 22 nci madde uyarınca çıkma belgesinin verilmesi ile Türk vatandaşlığı kaybedilir.

Kendilerine 22 nci maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında belirtilen izin belgesi verilmiş olanlardan aynı maddede gösterilen süre içerisinde yetkili Türk makamlarına gerekli bilgi ve belgeleri vermemiş olanların Türk vatandaşlığını kaybedip etmediklerine. İçişleri Bakanlığının üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilir.

2. VATANDAŞLIĞA ALINMANIN İPTALİ

Madde 24 — Vatandaşlığa alınma, ilgilinin yalan beyanı veya önemli hususları gizlemesi sonucu vukubulmuş ise, vatandaşlığa alınma kararı Bakanlar Kurulunca iptal edilir.

İlgilinin Türk vatandaşlığına alınmasından başlayarak beş yıl geçtikten sonra iptal kararı verilemez.

3. VATANA BAĞLILIKLA BAĞDAŞMIYAN EYLEMLER

a. Kaybettirme:

Madde 25 — Aşağıdaki kişilerin Türk vatandaşlığını kaybettiklerine Bakanlar Kurulu tarafından karar verilebilir:

a)¹² İzin almaksızın kendi istekleriyle yabancı bir Devlet vatandaşlığını kazananlar.

b) Yabancı bir devletin. Türkiye'nin menfaatlerine uymayan herhangi bir hizmetinde bulunup da Hükûmetçe, bu görevi bırakmaları kendilerine yurt dışında elçilik veya konsolosluklarımız, yurt içinde ise mahallî mülkiye âmirleri

⁸ 2383 sayılı Kanunla muaddel. Yürürlükten kalkan metin:

"c) İradesi dışında herhangi bir sebeple başka bir devlet vatandaşı olmak veya başka bir devlet vatandaşlığını kazanacağı hakkında inandırıcı belirtiler bulunmak."

⁹ 2383 sayılı Kanunla muaddel. Yürürlükten kalkan metin:

"Türk vatandaşlığından çıkma dileği. Türkiye içinde ilgilinin oturduğu yerin en büyük mülkiye âmirine, yurt dışında Türk konsolosluğuna bir dilekçe ile sunulur.

Bu makamlarca tamamlanan evrak gereği yapılmak üzere İçişleri Bakanlığına gönderilir."

¹⁰ 2383 sayılı Kanunla muaddel. Yürürlükten kalkan metin:

"Vatandaşlıktan çıkmak isteyen kişi, aynı zamanda başka bir devlet vatandaşı ise çıkma belgesi kendisine derhal verilir."

"Vatandaşlıktan çıkmak isteyen kişi, başka bir devlet vatandaşı değil ise, çıkma belgesi, ilgili yabancı devlet vatandaşlığına girdiğini bildirir belgeyi gösterdiği zaman kendisine verilir."

¹¹ 2383 sayılı Kanunla muaddel. Yürürlükten kalkan metin:

"22 nci madde uyarınca çıkma belgesinin verilmesi ile Türk vatandaşlığı kaybedilir.

20 nci madde uyarınca verilen izin tarihinden başlayarak üç yıl içinde bu belge alınmamış ise. Türk vatandaşlığının kaybı kesinleşir".

¹² 2383 sayılı Kanunla muaddel. Yürürlükten kalkan metin:

"a) Türk vatandaşlığından çıkma izin almaksızın kendi istekleri ile yabancı bir devlet vatandaşlığını kazananlar".

tarafından bildirilmesine rağmen üç aydan az olmamak üzere verilecek münasip bir süre içerisinde kendi istekleriyle bırakmayanlar.

c) Türkiye ile savaş halinde bulunan bir devletin her türlü hizmetinde kendi istekleriyle Hükümetin izni olmaksızın çalışmaya devam edenler.

ç) Yurt dışında bulunup da, muvazzaf askerlik görevini yapmak veya Türkiye'de savaş ilanı üzerine, yurt dışında bulunup da, yurt savunmasına katılmak için yetkili kılınmış makamlar tarafından usulen yapılacak çağrıya mazeretsiz olarak üç ay içinde icabet etmeyenler.

d) Sevk sırasında veya kıt'alarına katıldıktan sonra yurt dışına kaçıp da kanunî süre içinde dönmeyenler.

e) Silâhlı Kuvvetler mensupları ile askerlik görevini yapmakta olanlardan görev, izin, hava değişimi veya tedavi için yurt dışında bulunup da süresi bittği halde mazeretsiz olarak üç ay içinde geri dönmeyenler.

f) Yetkili makam kararı ile Türk vatandaşlığını kazandıktan sonra kesintisiz olarak en az yedi yıl Türkiye dışında oturan ve Türkiye ile ilgisini ve bağlılığını kesmediğine ve Türk vatandaşlığını muhafaza ettiğine delâlet edecek resmî temas ve işlemleri bulunmayanlar.

g)¹³

h)¹⁴ Herhangi bir yolla yabancı bir Devlet vatandaşlığını kazanmış olup, kesintisiz olarak en az yedi yıl Türkiye dışında oturan ve Türkiye ile ilgisini ve bağlılığını kesmediğine ve Türk vatandaşlığını muhafaza etmek isteğine delâlet edecek resmî temas ve işlemlerde bulunmayanlar.

(ç), (d) ve (e) bendlerine göre karar verilebilmesi için Millî Savunma Bakanlığının teklifi şarttır.

B. Çıkarma:

Madde 26¹⁵ — Yurt dışında bulunup da Türkiye Cumhuriyetinin iç ve dış güvenliği ile kanunun suç saydığı şekilde iktisadî veya malî güvenliği aleyhinde faaliyette bulunan veya yurt içinde bu tür faaliyetlerde bulunup da her ne suretle olursa olsun yurt dışına çıkan ve hakkında Türkiye'de bu nedenle kamu davası açılmasına veya ceza kovuşturmasına veya hükmün infazına olanak bulunmayan ve gelmesi için yapılan duyuruya rağmen üç ay içinde, savaş, Sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde bir ay içinde yurda dönmeyen Türk vatandaşlığını sonradan kazanmış kişiler Bakanlar Kurulu kararı ile vatandaşlıktan çıkarılabilir.

Bu hüküm, Türkiye savaş halinde bulunduğu zaman, doğumla Türk vatandaşı olanlar hakkında da uygulanabilir.

III — SEÇME HAKKI İLE KAYIP

1. TÜRK VATANDAŞLIĞINI KAZANAN ÇOCUKLAR

Madde 27 — Aşağıdaki Türk vatandaşları reşit olmalarından başlayarak iki yıl içinde Türk vatandaşlığından ayrılabilirler:

a)¹⁶ — Analarına bağlı olarak doğumla Türk vatandaşı oldukları halde, doğumla veya sonradan yabancı babalarının vatandaşlığını kazananlar.

b) Evlâtlığa alınmakla Türk vatandaşı olanlar.

¹³ 2383 sayılı Kanunla eklenen ve 3808 sayılı Kanunla 4 Haziran 1992 tarihinde yürürlükten kalkan (g) bendi ve 25, maddenin üçüncü fıkrası:

"g) Yurt dışında bulunup da Türkiye Cumhuriyetinin iç ve dış güvenliği ile kanunun suç saydığı şekilde iktisadî veya malî güvenliği aleyhinde faaliyette bulunan veya yurt içinde bu tür faaliyetlerde bulunup da her ne suretle olursa olsun yurt dışına çıkan ve hakkında Türkiye'de bu nedenle kamu davası açılmasına veya ceza kovuşturmasına veya hükmün infazına olanak bulunmayan ve gelmesi için yapılan duyuruya rağmen üç ay içinde yurda dönmeyenler,"

"Sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde (g) bendi hükümlerine göre Türk vatandaşlığını kaybedenler hakkında 35 inci maddenin 1 inci fıkrası hükümlerinin uygulanmasına da karar verilebilir."

¹⁴ 2383 sayılı Kanunla eklenmiştir.

¹⁵ 2383 sayılı Kanunla muaddele. Yürürlükten kalkan metin:

"Yurt dışında bulunup da, Türkiye Cumhuriyetinin iç ve dış emniyeti aleyhine faaliyette bulunan ve hakkında Türkiye'de ceza kovuşturması yapılmasına imkân bulunamayan ve yurda dönmeleri için yapılan davete üç ay içinde mazeretsiz olarak icabet etmeyen Türk vatandaşlığını sonradan kazanmış kişiler Bakanlar Kurulu kararı ile vatandaşlıktan çıkarılabilir.

Bu hüküm Türkiye savaş halinde bulunduğu zaman, doğumla Türk vatandaşı olanlar hakkında da uygulanabilir".

¹⁶ 2383 sayılı Kanunla muaddele. Yürürlükten kalkan metin:

"a) Analarına bağlı olarak doğumla Türk vatandaşı oldukları halde sonradan yabancı babalarının vatandaşlığını kazananlar."

c) Doğın teru esasına göre Türk vatandaşı oldukları hâlde, ;sonradan ana veya babasının vatandaşlığını kazananlar.

ç) Herhangi bir şekilde Türk vatandaşlığını kazanmış olan ana veya babalarına bağılı olarak Türk vatandaşı olanlar.

Yukarıdaki hükümler gereğince vatandaşlıktan ayrılma ilgiliyi vatansız kılacak ise, bu hak kullanılmaz.

2. EVLENME İLE TÜRK VATANDAŞLIĞINI KAZANAN KADIN

Madde 28 — 5 inci madde uyarınca evlenme ile Türk vatandaşlığını kazanan kadınlar evliliğin sona ermesinden başlayarak, üç yıl içinde, evlenmeden önce sahip oldukları Devlet vatandaşlığını muhafaza ettikleri veya bu vatandaşlığa dönebildikleri takdirde Türk vatandaşlığından ayrılabilirler.

IV — KAYBIN SONUÇLARI

1. YABANCI MUAMELESİ VE SAKLI TUTTLAN HAKLAR¹⁷

Madde 29¹⁸ — Bu kanun gereğince Türk vatandaşlığını kaybeden kişiler, kayıp tarihinden başlayarak yabancı muamelesine tâbi tutulur. Ancak, doğumla Türk vatandaşlığını kazanmış olup da sonradan Bakanlar Kurulundan çıkma izni almak suretiyle yabancı bir devlet vatandaşlığını kazanan kişiler ve bunların kanunî mirasçıları. Türkiye Cumhuriyetinin millî güvenliği ve kamu düzenine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla ülkede ikamet, seyahat, caslışıma, miras, taşınır ve taşınmaz mal iktisabı ile ferağı gibi konularda Türk vatandaşlarına tanınan haklardan aynen yararlanmaya devam ederler. 33 ve 35 inci maddeler hükümleri saklıdır.

2. EVLENMEDE ÇOCUKLAR

Madde 30 — Yabancı ile evlenmek suretiyle 19 uncu madde gereğince Türk Vatandaşlığını kaybeden kadının bu evlenmeden önceki küçük çocukları:

- a) Babadın ölmüş bulunması,
- b) Babadın belli olmaması,
- c) Babadın vatansız olması

hallerinde analarına bağılı olarak Türk vatandaşlığını kaybederler. Bu fıkra gereğince Türk vatandaşlığının kaybı, çocuk 15 yaşından büyük ise, yazılı muvafakatine bağılıdır.

Yukarıdaki fıkra gereğince Türk vatandaşlığının kaybı çocukları vatansız kılacak ise, çocuklar Türk kalırlar.

3. VATANDAŞLIKTAN IKMA

A. Eş:

Madde 31 — Vatandaşlıktan çıkma eşin vatandaşlığına tesir etmez.

B. Çocuklar:

Madde 32 — Türk vatandaşlığından çıkan babanın küçük çocukları,

- a) Ananın ölmüş bulunması,
- b) Ananın yabancı olması,
- c) Velâyetin babada bulunması

hallerinde babalarına bağılı olarak Türk vatandaşlığını kaybederler¹⁹.

¹⁷ 4112 sayılı Kanunla değıştirilen başlık:

“1. Genel Olarak Yabancı Muamelesi”

¹⁸ 4112 sayılı Kanunla yürürlükten kalkan metin:

“Bu kanun gereğince Türk vatandaşlığını kaybeden kişiler, kayıp tarihinden başlayarak yabancı muamelesine tâbi tutulur. İkamet, gayrimenkul edinme ve ferağı, miras ve çalışma gibi konularda ancak Türk kanunlarının yabancılara tamıdğı haklardan faydalanabilirler. 33 ve 35 nci maddeler hükümleri saklıdır.”

¹⁹ 2383 sayılı Kanunla muaddel. Yürürlükten kalkan metin:

“Küçük çocuklar, Türk vatandaşlığından çıkan babalarına bağılı olarak Türk vatandaşlığını kaybederler”.

Ananın Türk vatandaşlığından çıkması küçük çocuğun vatandaşlığına tesir etmez. Ancak vatandaşlıktan çıkan ananın küçük çocukları,

- a) Babanın ölmüş bulunması,
- b) Babanın belli olmaması,
- c) Babanın yabancı olması,
- d) Velâyetin anada bulunması

hâllerinde, analarına bağlı olarak Türk vatandaşlığını kaybederler.

Baba veya anaya bağlı olarak vatandaşlığın kaybı; çocuk 15 yaşından büyük ise, yazılı muvafakatına bağlıdır.

Yukarıdaki hükümler gereğince vatandaşlığın kaybı çocukları vatansız kılacak ise, çocuklar Türk kalır.

4. VATANDAŞLIĞIN İPTALİ

Madde 33 — İptal kararı ilgili kişiye bağlı olarak Türk vatandaşı olmuş eş ve çocuklar hakkında da hüküm ifade eder.

İptal kararının hükümleri geriye yürümez.

Vatandaşlığı iptal edilenlerin mallarının tasfiyesi ile kendilerinin sınır dışı edilmeleri lüzumlu görüldüğü takdirde bu husus iptal kararında belirtilir. Bu gibiler en geç bir yıl içinde Türkiye'deki mallarını tasfiye ederek ikametgâh ve iş merkezlerini yurt dışına nakil ve memleketi terketmek zorundadır. Aksi halde, malları Hazinece satılarak bedelleri nam ve hesaplarına millî bir bankaya yatırılır ve kendileri de sınır dışı edilir. Bu kişiler iptal kararı aleyhine Danıştay'a başvurdukları takdirde, mallarının tasfiyesi ve sınır dışı işlemleri dava sonuna bırakılır.

5. KAYBETTİRME VE ÇIKARMA

A. Genel Olarak:

Madde 34 — Kaybettirme ve çıkarma kararları şahsîdir. İlgilinin eş ve çocuklarına tesir etmez.

B. Çıkarma:

Madde 35 — 26 ncı madde gereğince vatandaşlıktan çıkarılan kişilerin Türkiye'de bulunan malları Hazinece tasfiye edilir. Ve bedelleri nam ve hesaplarına millî bir bankaya yatırılır. Bu kişiler çıkarma kararı aleyhine Danıştay'a başvurduğu takdirde malların tasfiyesi dâva sonuna bırakılır.

Bu gibiler Türkiye'de yerleşmemek ve genel hükümlere tâbi olmak şartıyla Türkiye'ye gelebilirler.

Vatandaşlıktan çıkarma karar

Madde 36 — Bu kanunun vatandaşlıktan çıkmanın sonuçlarını düzenleyen 31 ve 32 nci maddeleri, 27 nci madde uyarınca seçme hakkını kullanarak Türk vatandaşlığından ayrılan kişilerin eşleri ve küçük çocukları hakkında da uygulanır.

B. Seçme hakkı ile Türk vatandaşlığından ayrılan kadının çocukları:

Madde 37 — Evlenme ile Türk vatandaşlığına geçen analarına bağlı olarak Türk vatandaşlığını kazanan küçük çocuklar, kadının 28 inci madde uyarınca seçme hakkını kullanarak Türk vatandaşlığından ayrılması halinde, analarına bağlı olarak inin ilgiliye tebliğinden veya Resmî Gazete ile yayınlan-masından önce Türkiye'ye dönenler hakkında vatandaşlıktan çıkarma işlemi durdurulur.

Türk vatandaşlığından çıkarılanlar hiçbir şekilde yeniden Türk vatandaşlığını kazanamazlar.

6. SEÇME HAKKI İLE KAYIP

A. Seçme hakkı ile Türk Vatandaşlığından arılan kişinin eşi ve çocukları:

Türk vatandaşlığını kaybederler.

Kadına Türk vatandaşlığını kazandıran evlenmeden olan küçük çocukları. 32 nci maddenin 2 nci fıkrasında belirtilen şartlarla seçme hakkını kullanan analarına bağlı olarak Türk vatandaşlığını kaybederler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK VATANDAŞLIĞININ İSBATI VE YARGI YOLU

I — TÜRK VATANDAŞLIĞININ İSBATI

1. İSBAT ŞEKLİ

Madde 38 — Türk vatandaşlığının isbatı herhangi bir şekle tâbi değildir.

Aşağıdaki resmî kayıt ve belgelerle benzerleri, aksi sabit olununcaya kadar ilgilinin Türk vatandaşı olduğuna karine teşkil eder:

- a) Türkiye Cumhuriyeti nüfus sicili kayıtları,
- b) Nüfus hüviyet cüzdanları,
- c) Pasaport ve pasaport yerine geçen belgeler,
- ç) Türk konsolosluklarınca verilen vatandaşlık ilmühaberleri.

2. İDARÎ MAKAMLAR

Madde 39 — Bir klmsenin Türk vatandaşı olup olmadığı hakkında Türk makamlarınca tereddüde düşürüldüğü takdirde bu husus İçişleri Bakanlığından sorulur.

II — YARGI YOLU

1. DANIŞTAY

Madde 40 — Türk vatandaşlığı hakkında idarî makamlarca her ne şekilde olursa olsun verilen kararlar aleyhine Danıştay'a²⁰ başvurulabilir.

2. DANIŞTAY DIŞI YARGI ORGANLARI

Madde 41 — Danıştay dışında herhangi bir Türk yargı organı önünde bir kimsenin Türk vatandaşı olup olmadığı iddia edilir veya ilgili organ tarafından tereddüde düşülürse bu husus İçişleri Bakanlığından sorulur. İçişleri Bakanlığı en geç bir ay içinde kararını bildirir.

İçişleri Bakanlığınca verilen kararın dâvaya bakmakta olan mahkemece taraflara tebliğinden başlayarak bir ay içinde igililerce Danıştay'a başvurulmadığı takdirde Bakanlık kararı kesinleşir.

2 nci fıkrada, belirtilen şekilde Danıştay'a baş vurulursa, bakılmakta olan dâva, karara kadar durdurulur. Sözü edilen fıkra gereğince yapılan müracaatları Danıştay üç ay içinde kesin olarak karara bağlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

I — EVLENMEDE VATANDAŞLIKLA İLGİLİ BEYAN

Madde 42 — 5 ve 19 uncu maddelerdeki beyanlar,

- a) Evlenme, evlendirmeye yetkili Türk makamları önünde yapıldığı takdirde, evlenme sırasında o makama,
- b) Evlenme, evlenirmeye yetkili yabancı makamlar önünde yapıldığı takdirde evlenmeyi tescil ile görevli Türk makamlarına, evlenme akdinden başlayarak bir aylık süre içinde, yazılı olarak yapılır.

Birinci fıkraya uygun olarak yapılan beyanı alan makam evlenmenin tesciline ait muameleli evrak ile birlikte, bunu ilgili nüfus memurluğuna gönderir.

II — SEÇME HAKKINI KULLANMA ŞEKLİ

Madde 43 — 12, 13, 27 ve 28 inci maddeler uyarınca seçme hakkı İçişleri Bakanlığına gönderilmek üzere mahallin en büyük mülkiye âmirliğine ve yabancı memleketlerde de Türkiye elçilik veya konsolosluklarına yazılı bildiride bulunmak suretiyle kullanılır.

III — MADDİ HATALARIN DÜZELTİLMESİ

²⁰ Bakanlar Kurulu dışındaki idarî makamlarca verilen kararlarda "idare mahkemeleri" yetkili kılınmıştır (2576 s. K. m. 5/1).

Madde 44 — Bu kanuna göre alınan kararlarda maddî bir hâtâ bulunduğu sonradan anlaşılırsa bu kararı veren makam düzeltme veya değiştirme kararı alabilir.

IV — RESMÎ GAZETE İLE YAYIN

Madde 45²¹ — Bakanlar Kurulu kararı ile Türk vatandaşlığına alınanlardan gerekli görülenler ile Türk vatandaşlığını kaybenlerin tam hüviyetleri Resmî Gazete’de yayınlanır.

Bulardan adresi bilinmeyenler hakkında ilanen tebliğ, bu yayım tarihinden itibaren bir yıl sonra yapılmış sayılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SON HÜKÜMLER

I — KALDIRILAN KANUN VE HÜKÜMLER

Madde 46 — 431 sayılı kanunla ekleri ve İskân Kanununun vatandaşlıkla ilgili hükümleri saklı kalmak şartıyla 1041 ve 1312 sayılı kanunlarla bu kanuna aykırı diğer hükümler kaldırılmıştır.

II — GEÇİCİ HÜKÜMLER

Kayıp Kişiler

Geçici Madde 1 — Millî Mücadeleden sonra, “avdeti gayri caizdir” şerhini havi Büyük Millet Meclisi Hükûmeti veya işgal devletlerinin İstanbul temsilcileri tarafından verilen pasaportlarla veya belgeleri olmaksızın Türkiye’den 1930 yılının sonuna kadar ayrılmış bulunup da halen ölü veya sağ oldukları bilinmeyen ve sadece nüfus sicillerinde kayıtlı bulunan kişiler, bu kanunun yürürlüğe girdikleri tarihte Türk vatandaşlığını kaybetmiş sayılırlar.

Gerekli işlemler İçişleri Bakanlığınca yapılır.

İskat edilenlere verilen talep hakkı

Geçici Madde 2 — Tabiiyeti Osmanîye Kanunnamesi ile 1312 sayılı Türk vatandaşlığı Kanunu hükümlerine göre iskat edilmiş doğuştan Türk vatandaşı olan kişiler bu kanunun yürürlük tarihinden başlayarak bir yıl içinde yeniden Türk vatandaşlığına girmek isteğinde bulundukları ve vatandaşlığa alınmalarında bir sakınca görülmediği takdirde, haklarında bu kanunun 8 nci maddesini uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Geçici Madde 3²² — 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 25 inci maddesinin (g) bendi uyarınca haklarında Türk Vatandaşlığını kaybettirme kararı alınmış olanların nüfus kütüklerindeki kayıtları, müracaatlarına ve herhangi bir işleme gerek kalmaksızın İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İleri Genel Müdürlüğüne canlandırılır.

Geçici Madde 4²³ — 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 25 inci maddesinin (g) bendi uyarınca haklarında Türk Vatandaşlığını kaybettirme işlemi yapılan ve bu nedenle aynı Kanunun 35 inci maddesi gereğince Türkiye’de bulunan ve Hazinece tasfiye edilen malları veya bu malların millî bir bankada adlarına açılan hesaba yatırılmış olan bedelleri, hak sahiplerine iade edilir.

Kaybettirme işlemi aleyhine Danıştay’da açılmış ve henüz karara bağlanmamış olan davalar üser.

EK GEÇİCİ MADDE 1²⁴ — 1312 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu hükümlerine göre vatandaşlıktan ıskat edilmiş veya başka bir nedenle vatandaşlığımızı kaybetmiş doğuştan Türk vatandaşı olan kişilerin bu Kanunun yürürlük tarihinden başlayarak 2 yıl içinde yeniden Türk vatandaşlığına girmek isteğinde bulunmaları ve vatandaşlığa alınmalarında bir sakınca görülmemesi halinde, haklarında 403 sayılı Kanunun 8 inci maddesini uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

EK GEÇİCİ MADDE 2²⁵ — 22/5/1964 tarihinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe (17 Şubat 1981) kadar Türk anadan doğan ve doğumla Türk vatandaşlığını kazanmayan küçükler ana, baba ya da yasal temsilcilerinin başvurmaları halinde analarına bağlı olarak doğumlarından başlayarak Türk vatandaşı olurlar.

Ana, baba veya yasal temsilcilerinin başvurmamaları halinde çocuğun Türk Medenî Kanununa göre reşit olmasından itibaren 3 yıl içinde seçme yolu ile Türk vatandaşlığını kazanma hakkı saklıdır.

²¹ 3540 sayılı Kanunla muaddel. Yürürlükten kalkan metin:

“Türk vatandaşlığının kazanılması ve kaybı kararları, ilgilinin İçişleri Bakanlığının teklifindeki tanı hüviyetleri ile Resmî Gazete’de yayınlanır.”

²² 3808 sayılı Kanunla eklenmiştir.

²³ 3808 sayılı Kanunla eklenmiştir.

²⁴ 2383 sayılı Kanunla eklenmiştir.

²⁵ 2383 sayılı Kanunla eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE²⁶ — 1312 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu hükümlerine göre vatandaşlıktan iskat edilmiş, doğuştan Türk vatandaşı olan kişilerin bu Kanunun yürürlük tarihinden (29 Nisan 1989) başlayarak iki yıl içinde yeniden Türk vatandaşlığına girmek isteğinde bulunmaları ve vatandaşlığa alınmalarında bir sakınca görülmemesi halinde, haklarında 403 sayılı Kanunun 8 inci maddesi hükümlerini uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

III — YÜRÜRLÜK

Madde 47 — Bu kanun yayımından üç ay sonra yürürlüğe²⁷ girer.

IV — YÜRÜRLÜK

Madde 48 — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

²⁶ 3540 sayılı Kanunla kabul edilmiştir.

²⁷ 22 Mayıs 1964.